

BELEIDSNOTA DEPARTEMENT ZAASTAD ZUID DER MAATSCHAPPIJ TOT NUT VAN 't ALGEMEEN 2017 - 2022

1. *Ontstaan en doel van de vereniging Departement Zaanstad Zuid der Maatschappij tot Nut van 't Algemeen (hierna 'Departement Zaanstad Zuid' of 'het Departement')*

Departement Zaanstad Zuid is lid van de landelijke vereniging Maatschappij tot Nut van 't Algemeen ('de Maatschappij') en maakt deel uit van de organisatiestructuur van de Maatschappij. Departement Zaanstad Zuid is de voortzetting (1979) van de oude Nuts-departementen Zaandam (1789-1979) en Koog-Zaandijk (1788-1979). Het is het enige overgebleven Nuts-departement in de Zaanstreek. Van de honderden Nuts-departementen die in Nederland ooit actief zijn geweest zijn er nu nog slechts circa 80 over.

De Maatschappij en de Nuts-departementen hebben allemaal een soortgelijke doelstelling. Die doelstelling is de bevordering van het welzijn van individu en samenleving. Uitgangspunt daarbij is de bereidheid tot dienstverlening aan de medemens. De Maatschappij vertaalt dit als: „het bevorderen van deelname van alle burgers aan het maatschappelijk leven”. De Maatschappij en de Nuts-departementen zijn onafhankelijk van iedere groepering van levensbeschouwelijke (bijvoorbeeld kerkelijke), politieke of economische aard. De Nutsdepartementen zijn actief als cultureel departement, onderwijsdepartement of fondsdepartement.

Het Departement is in het verleden op vele gebieden actief geweest. Denk daarbij aan de Nutsspaarbank, de fröbelschool (kleuterschool) en de leesbibliotheek. Door de jaren heen heeft het Departement lezingen georganiseerd. Zij heeft in 1841 de vereniging „Tot Plaatselijk Nut” opgericht, die nog altijd actief is op maatschappelijk vlak in de Zaanstreek. Zij heeft het Nutsgebouw aan de Czaar Peterstraat in Zaandam opgericht. In de bovenzalen konden toneel- en muziekkuitvoeringen, voordrachten en lezingen worden gegeven. Het Nutsgebouw is nog steeds eigendom van het Departement en wordt verhuurd.

2. *Huidige situatie bij Departement Zaanstad Zuid*

Vrijwel alle Nuts-departementen hebben te kampen met vergrijzing en een afnemend aantal leden. Dat heeft gezorgd voor een geleidelijke afname van het aantal Nuts-departementen. Die afname, die nog steeds doorgaat, gaat hand-in-hand met het steeds moeilijker kunnen vinden van bestuursleden die bereid zijn de

nodige tijd en aandacht aan een Nuts-departement te schenken. De Maatschappij verwacht dat er in 2020 nog slechts 40 Nutsdepartementen over zullen zijn. Deze ontwikkelingen gaan helaas niet aan ons Departement voorbij. Ook bij ons is sprake van vergrijzing van het ledenbestand en afname van het ledental¹. Het bestuur is van mening dat opheffing van het Departement thans niet aan de orde is maar zij ziet wel in dat bij ongewijzigd beleid ook Departement Zaanstad Zuid eindig is.

Ons Departement is een zogenoemd „cultureel departement”. Dat wil zeggen dat zij ieder jaar aan haar leden een cultureel programma aanbiedt, bij ons bestaande uit een aantal lezingen. De lezingen zijn tegen betaling ook toegankelijk voor niet-leden. Bezoekersaantallen wisselen, mogelijk mede afhankelijk van onderwerp en kwaliteit van het gebodene. Het gemiddelde aantal bezoekers per lezing bedroeg de afgelopen drie jaar 35.

Het Departement is eigenaresse van het Nutsgebouw. Dit pand vervult inmiddels al jaren niet meer de culturele functie die het vroeger vervulde (zie ook hierboven onder 1) en wordt tegenwoordig op commerciële basis verhuurd. Enkele jaren geleden is het pand volledig gerenoveerd. Dat heeft een bres geslagen in onze financiële positie. Die bres is groter geworden doordat het pand gedurende enkele jaren slechts gedeeltelijk kon worden verhuurd terwijl de lasten doorliepen. De verslechterende financiële situatie van het Departement heeft ons de afgelopen jaren steeds verder beperkt in onze mogelijkheden. Sinds einde 2015 is het Nutsgebouw echter weer volledig verhuurd. Door de huurinkomsten die dit genereert kan de financiële positie van het Departement zich weer enigszins herstellen.

Het Departement heeft zich tevens ontwikkeld tot zogenoemd „fondsdepartement”, dat wil zeggen dat zij haar vermogen mede aanwendt voor de financiële ondersteuning van goede doelen in de Zaanstreek die in lijn zijn met de Nuts-doelstelling. Door de jaren heen heeft het Departement vele goede doelen gesteund. Haar naam had bij vele fondswervers een bekende klank en de ondersteuning bezorgde ons „free publicity”. In het verlengde hiervan heeft het Departement de Nutsprijs ingesteld die jaarlijks wordt uitgereikt in de vorm van een geldprijs aan een instelling die zich binnen onze doelstelling uitzonderlijk verdienstelijk heeft gemaakt. Een aantal jaren geleden moesten de financiële ondersteuning van goede doelen en de uitreiking van de Nutsprijs beëindigd worden omdat de financiële positie van het Departement dat niet langer toeliet. Tijdens de Algemene Ledenvergadering van het Departement in 2016 is de Nutsprijs weer in ere hersteld.

3. *Visie op de toekomst van het Departement*

¹ Het aantal leden is in de periode 2010 - 2016 gedaald van 208 tot 124.

In lijn met het beleid van de Maatschappij zullen de activiteiten van het Departement mede moeten worden gericht op het genereren van naamsbekendheid om „’t Nut van ‘t Algemeen” als merk en traditie levend te houden. Het bestuur ziet in dit opzicht de volgende mogelijkheden.

- Ieder jaar één of meer „toppers” tussen de aangeboden lezingen. Hierom is ook door de leden gevraagd in voorgaande algemene ledenvergaderingen. Hoewel enerzijds *altijd* gelet wordt op de kwaliteit van het gebodene en er ook in recente jaren zeker „toppers” tussen de voordrachten zaten, zijn ons anderzijds de afgelopen jaren qua budget noodgedwongen flinke beperkingen opgelegd. Nu in dit opzicht het tij wat gekeerd lijkt te zijn, kunnen we streven naar één of meer „toppers” in het jaarprogramma. Dit kan het lidmaatschap van het Departement aantrekkelijker maken en mensen over de streep trekken om lid te worden. Ook kunnen „toppers” betalende niet-leden trekken.
- Mede afhankelijk van de ontwikkeling van de financiële positie van het Departement, kunnen wij weer van start gaan met de financiële ondersteuning van goede doelen.
- De uitreiking van de Nutsprijs tijdens de Algemene Ledenvergadering van 2016, zij het toen nog dank zij de financiële steun van de Maatschappij, kan als startsein gezien worden van de herleving van deze traditie. De jaarlijkse uitreiking van de Nutsprijs kan weer „free publicity” opleveren.
- De Maatschappij heeft in 2012 onder de naam „NUT-fonds” een eigen steunfonds opgericht. Dit fonds stelt zich ten doel om projecten mogelijk maken op het gebied van „mens en maatschappij”. Bij voorkeur moeten burgers in de werkgebieden van de departementen profijt van dergelijke projecten hebben. Aanvragers dienen ondersteuning te hebben van een departement. Hierin en in de stimulering van het gebruik maken van de mogelijkheden die het NUT-fonds te bieden heeft kan het Departement een rol spelen. Zo kan het Departement helpen „’t Nut” naar de bevolking toe te brengen.
- Het bestuur onderzoekt de mogelijkheid van het aanbieden aan leden en belangstellenden van cursussen, bijvoorbeeld op het gebied van kunst en cultuur, die een toegevoegde waarde hebben ten opzichte van het reeds bestaande aanbod. Daarmee zouden wij de basis van ons aanbod verbreden wat mogelijk ook nieuwe leden kan aantrekken.
- Om de betrokkenheid van de leden bij de activiteiten het Departement te vergroten en om zich aan een breder publiek te kunnen presenteren, heeft het bestuur besloten een website voor het Departement te laten bouwen. Momenteel wordt overwogen wat er op de website geplaatst kan worden. Daarbij wordt gedacht aan het jaarprogramma; de aankondiging van en informatie over de eerstvolgende lezing; informatie over en mogelijkheid van online aanmelding voor een cursus; informatie over het lidmaatschap en online lid worden van het Departement; online indienen van subsidieaanvragen; informatie over het „NUT-fonds” enzovoort.

Zoals hierboven onder 2 gezegd, is het Nutsgebouw weer volledig verhuurd. De inkomsten die dit genereert zullen mede aangewend worden om een onderhoudsreserve te vormen. Dat biedt ons de gelegenheid om het pand in goede staat voor de toekomst te behouden.

Deze beleidsnota zal na vijf jaar, en voor zover noodzakelijk: tussentijds, worden geëvalueerd en waar nodig geactualiseerd. Wijzigingen in de beleidsnota zullen ter goedkeuring aan de Algemene ledenvergadering worden voorgelegd.

Maart 2017

Bestuur Departement Zaanstad Zuid der Maatschappij tot Nut van 't Algemeen